

IX. SZEMLE

KURUCZ D. ISTVÁN

AZ I. MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁS KATONAI VONATKOZÁSÚ MŰVEI

Az I. Magyar Képzőművészeti Kiállítás döntő lépés a szocialista képzőművészetünk kialakításában. Művészeink, kezdeti hiányosságaiktól eltekintve, először adnak beszámolót a valóságról, a szocialista élet kialakításáról. A kiállítás alapvetően szakítás a mult burzsoá művészetének tematikátlanságával, a valóságtól való elfordulással, az üres, öpcélú formalizmussal. Művészeink kezdik megtalálni a helyüket a társadalomban és egyre inkább elméletileg felkészült, nyíltszemű harcosaivá válnak kibontakozó szocialista kultúránknak. Az első lépés helyességét misem bizonyítja jobban, mint a dolgozók hatalmas érdeklődése a kiállítás iránt, amint nagy tömegben állandóan és lelkesen szemlélik a festők és szobrászok munkáit.

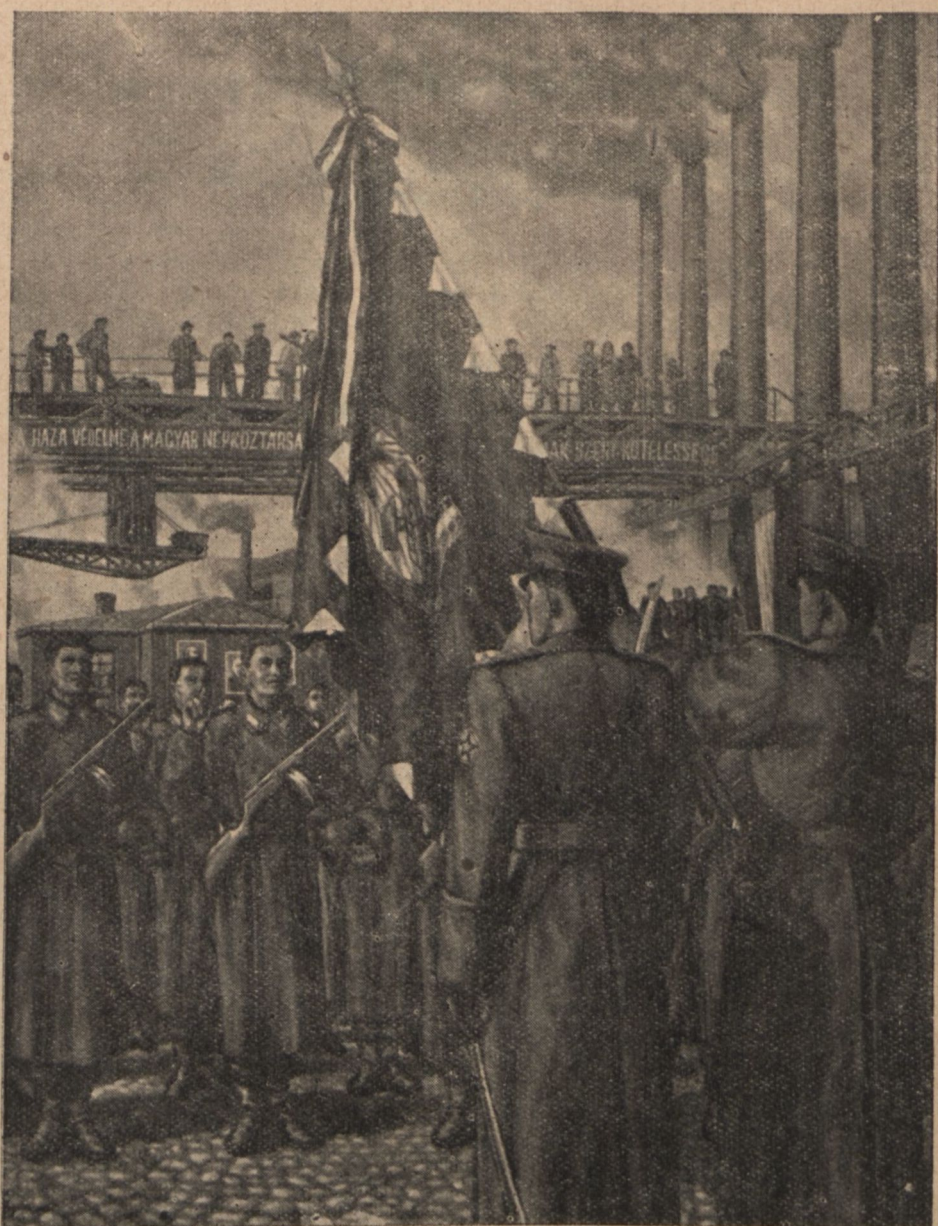
Ilyen nagy érdeklődés képzőművészeti kiállítás iránt csak a mult év őszén rendezett szovjet képzőművészeti kiállítások fordult elő hazánkban. A szovjet kiállítás döntő jelentőségévé vált képzőművészeti életünknek. Feltárta a szocialista realizmus minden lényeges kérdését, az utat mutató eszmei tartalmat. Felhívta a figyelmet a természetű ábrázolás mesterségbeli felkészülésének fontosságára. Megmutatta a képzőművészet építőerejét, a dolgozókra gyakorolt hatását és egyben félreérthetetlen útmutatást jelentett művészeink számára a további úton. Megmutatta, hogy az eszmei tartalom magas művészi színvonalát, a hivatás mesteri tudását követeli a művésztől. Ez pedig csak a forma és a tartalom megbonthatatlan egységével érhető el; a forma nem öncél, hanem csak eszköz. A szocialista realizmus nemcsak téma, közérthetőség, stílus, hanem elsősorban az eszmei tartalom kérdése. Ez azonban nem jelenti a művészet szűkreszabott beskatulyázását, hanem felöleli a képző-

művészet minden területét. Egyformán helyet biztosít minden műfaj számára, így nem veheti el a csendéletet, a tájképet sem. Megköveteli a művészeket, hogy ne távolodjanak el az élettől, hanem aktívan hatoljanak el az életbe, hanem aktívan dolgozó magyar nép életébe. A szovjet kiállítás megtanított még a haladó hagyományok tisztelőre is, a nemzeti mult értékeinek megbecsülésére és a realista hagyományok jelentőségének felismerésére művészi fejlődésünk szempontjából.

A magyar képzőművészet a szovjet példából merített tapasztalatok alapján, a Magyar Dolgozók Pártjának vezetésével a népi demokráciánk támogatásával reményteljesen vállalkozott erre az első kiállításra. Ezzel egyben kifejezésre juttatta a dolgozó néppel való összeforrottságát is.

*

A szovjet képzőművészeti élet ismeretének hatására ezen a kiállításon mutatkoztak be először a Néphadsereg életet ábrázoló művészeink munkájukkal. A szocialista Szovjet állam egyik nagy eredménye a hadsereg kötelékében eltöltött idő alatt a katonák általános művelődési ismereteinek gyarapítása. Nincs a művészetnek olyan ága, amely ne érte volna el a legmagasabb fejlettséget a szovjet hadseregben. Másfél évtizeddel ezelőtt alakult meg a szovjet hadseregben a világ első katonai műterme, a „Grekov-stúdió”, amelyet a katonaművészek számára építettek. A művészek aktívan vettek részt a Nagy Honvédő Háborúban, vázlatokat készítettek a haditevékenységről, hogy alkotásaikon keresztül visszaadhassák a harcosok életének egy-egy kiváló eseményét. Meghatározták a kollektíva eszmei irányvonalát, azt a művészetet, amely a hadsereg, az egész nép hőstetteit fejezi ki. A műterem

ESKÜTETEL

Legendi József festménye
az I. Magyar Képzőművészeti Kiállításon

kilenc katonaművésze megkapta a Sztálin-díjat.

A szovjet hadsereg katonaművészeinek példája alapján a honvédségnél tényleges szolgálatot teljesítő honvédek és polgári alkalmazott képzőművészek, akik alkotásukkal részt akarnak venni a szocializmus építésében, a katonakultúra kialakításában,

honvéd képzőművész csoporttá tömörültek. A csoport tagjai munkájukkal egy egész termet töltöttek meg a kiállításon s úgy eszmei, mint formai megoldás tekintetében ezek a művek új szint jelentenek. Jelentik a proletariátus hatalmát, a béke megvédésének ügyét, amely a honvédség jelentőségét egyre világosabbá teszi. A műveken magunk előtt látjuk a dolgozók és

a katonák hősi erőfeszítését ábrázoló küzdelmet, a szocializmust építő embert.

A jól megoldott művek tehát a felszabadított országról, népéről, annak szebb jövőjéről, új típusú harcos dolgozóiról szólnak.

Imre István három képében majdnem maradéktalanul kifejezte az új néphadsereg katonájának típusát, különösen szerencsés munkája az őrt álló folyamőr képe, amely bő festőiességgel maradandó nyomot hagy a nézőben.

Benedek Jenő „A nép fiai” című kompozíciójában a munkásfiúból lett tiszteket, otthon, a családjuk körében mutatja be. Az ábrázolás reális, nincs benne semmi hamis pátosz, az élet egyik pillanatát élményszerűen ábrázolja a típusok szerencsés kifejezésén keresztül.

Kurucz D. István festményben, Kisfaludi Stróbl Zsigmond kis plasztikában fogalmazta meg az őrt álló katona, a békés munkák fölött virrasztó honvéd típusát.

Legendi József „Eskütétel” c. képe határozott fejlődést mutat az előző munkájához képest. A kép eszméileg hűen fejezi ki a fiatal néphadsereg esküjének ünnepi pillanatát.

Mihalovics Mihály „Lépjének be a termelőszövetkezetbe” c. képén a multból maradt népi romantikát érzünk, a parasztfigurái kissé kosztümös megoldása miatt.

Ek Sándor „Dunánál” c. képe valóság-hűen ábrázolja a felszabadítási küzdelmek harcosát, amint kemény tekintettel őrködik a Duna felett.

Domonkos Imre „Hajrá” c. festménye komoly mesterségbeli tudásról tesz tanúbizonyságot.

Berda Ernő „Ifjú harcosok találkozása” c. képe az üzembe hazalátogató fiatal katonát ábrázolja, régi barátai körében. A munka érzékelteti az ifjak hitét és odaadását a néphadsereg iránt.

Jánosi Ferenc „Katonák az üveggyárban” c. képe szintén hazalátogató katonákat ábrázol, amint az üzemben, lelkesedéstől áthatva, találkoznak a régi munkatársaikkal.

Vincze Lajos „Barátok” c. képe a szovjet-magyar katonák barátságának örömteljes

pillanatát sikeresen oldotta meg. Tüzes színharmóniájával szinte aláfesti a meghitt pillanat hangulatát.

Prohászka József „Sajtótájékoztató” c. képe fiatal honvédek csoportját ábrázolja festői megjelenésben.

Orosz Gellért „Bevonulók” c. képe az állomáson történő fogadtatás pillanatát ábrázolja, amint az ujonck megabiztosan lépnek a fogadó katonák elé.

Muritzsány Zoltán „Hazajött a fiunk” c. képe a tszcs. udvarán a parasztfiúból lett tiszthazatérését mutatja be, festői megjelenítéssel.

Tüske István „Április 4.” c. képe a Duna felett, kitűzött zászlóval repülő gépeket komoly festőtudással ábrázolja.

Szabó Vladimír „1945” c. képe drámai hatásában mutatja meg egy óvóhely felszabadításának pillanatát, a szovjet harcosok baráti szeretetét az elcsigázott lakókkal szemben.

Szentgyörgyi Kornél „Séta a Margit-szigeten” c. képe festői megjelenésben mutatja meg az öntudatosodó fiatalok baráti együtt-létét.

Kamotsa István „Honvéd törzsrörmester” c. szobor portréja hű megjelenítése az egyén karakterének, részleteiben finom megoldásokkal találkozunk, csak kár, hogy a rosszul sikerült patinázás zavarja a mű élvezetét.

Marosán László „Szovjet katona gyermekkel” c. szobra formailag tökéletes kompozíciója a gyermeket felemelő harcos mozdulatának.

Szabó Iván, a táncoló honvéd bronzszobrárt mintázta meg, a katona-fáncot járó fiatal harcos megmintázása komoly munkája a népi tánc lendületének.

A kiállítás többi művészei komolysággal és elmélyedéssel foglalkoztak azzal a bő tematikai lehetőséggel, amelyet fiatal, fejlődő népi demokráciánk nyújt. A katona és munkaábrázolások mellett művészeink foglalkoztak a Párt irányító szerepével, a mozgalmi élet különféle változataival, a tömegek öntudatosításának tárgykörével. A kiállítás sikere megmutatja a szocialista építés úttörő szakaszát.

Fjodorov: PARTIZANOK ELÉN

Szilka. Budapest, 1950. 460 oldal.

A Honvéd legutolsó számában már megjelent egy rövid ismertetés Fjodorov e könyvéről. A mű katonai fontosságára való tekintettel szükséges, hogy bővebben is beszámoljunk róla.

Amikor 1941 nyarán a fasiszta német

rablóhadak támadásra indultak a Szovjet-unió ellen, az egész Szovjet nép résztvett a betolakodó fasiszták elpusztításában. Míg a Vörös Hadsereg a frontokon vívta kemény küzdelmeit, addig a megszállt területeken is fellángolt a harc: partizánosztagok alakultak és felvették a küzdelmet a gyűlölt ellenséggel. Ezeket a megmozdulásokat a Bolsevik Párt vezette.